

Debata PTAfr z cyklu AFRYKA NA KOSZYKOWEJ pt.

Akademickie wyprawy do Afryki jako fenomen PRL. Charakter, cele, efekty ,

dn. 29.11.2023 , Biblioteka Publiczna Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Pomocnicze materiały informacyjne - prezentacje i Galeria dot. wypraw:

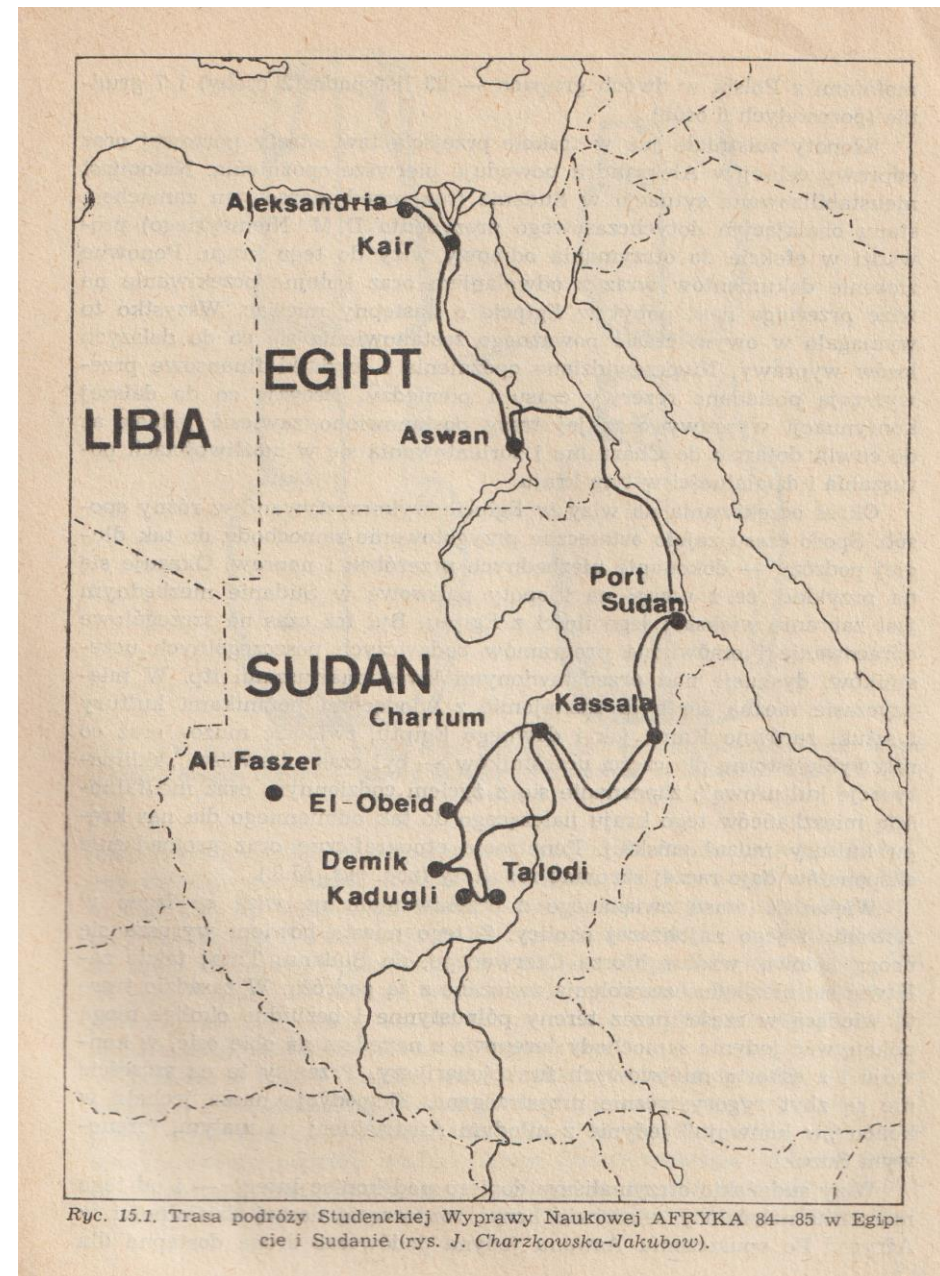
1. I Akademicka Wyprawa Afrykańska (AWA 72-73).13 państw. KN Afrykanistów UW - studenci podyplomowi i wykładowcy - Prezentacja 1.
2. II Akademicka Wyprawa Afrykańska SAHARA 74-75 (AWA2): Maghreb i Sahara. KN Afrykanistów UW - studenci podyplomowi i wykładowcy. - Prezentacja2.
3. Studencka Ekspedycja Etnograficzna (SEE) -AFRYKA 76: do Afryki Zach. UAM, studenci i wykładowca. Prezentacja3.
4. **AFRYKA 84-85 do Sudanu – studenci i wykładowcy etnologowie i muzealnicy z Warszawy, Szczecina, Kalisza. Prezentacja 4.** Informacje (zob. lista publikacji) zestawiał E. Rzewuski 2023 , ilustracji dostarczył J. Łapott

Wyprawa AFRYKA 84-85 do Sudanu.

Czas trwania: od listopada 1984 r. do czerwca 1985 , w Sudanie: marzec-maj.

Trasa – zarys orientacyjny na mapie.

27 października 1984 roku wyruszyła do Sudanu ekspedycja zorganizowana przez warszawskich studentów etnografii oraz muzealników ze Szczecina i Kalisza. [...] Ekspedycja „Afryka 84–85” podróżowała samochodem ciężarowym star 66, specjalnie przystosowanym do przewozu dziesięciu osób wraz z wyposażeniem i zapasem żywności na siedem miesięcy. [...] Auto dotarło z Polski do egipskiej Aleksandrii drogą morską, na pokładzie motorowca „Garwolin”, a większość uczestników – drogą lotniczą. (Maliński 2018)

Spowiedź antropologiczna. (Ząbek 2021)

Wyprawy do Afryki [...] Wielomiesięczne wyprawy, w których uczestniczyliśmy – pierwsza od listopada 1984 r. do czerwca 1985 r., druga od grudnia 1986 r. do maja 1987 r. – przynajmniej z perspektywy deklarowanych celów nie były sukcesem, choć kilku uczestników uratowało „honor” i zebrало materiały wystarczające do napisania prac magisterskich, nie mówiąc już o pozyskanej okazałej liczbie eksponatów dla muzeów polskich. W trakcie tej podróży przeżyliśmy niejedną niespodziankę. Nigdy nie zapomnę, jak nasz samochód typu „Star 66” zepsuł się zaraz po wyruszeniu w drogę i trzeba było go błyskawicznie reperować w Jednostce Nadwiślańskiej MSW jeszcze w Warszawie. O mało co nie spóźniliśmy się z załadowaniem go na statek w Gdańsku, skąd miał odpłynąć do portu w Aleksandrii. Gdy już tam dotarł, przez dwa tygodnie nie można go było wydostać z portu, a później musieliśmy przez kolejne trzy miesiące czekać w Egipcie na wizy sudańskie – co dwa tygodnie kupować dolary i sprzedawać lokalną walutę, aby dostać kolejną wizę. Wszystkie te operacje i sam pobyt w Egipcie ostatecznie spowodowały, że nasze skromne środki stopniały szybko [...] Wyprawa skończyła się w Górach Nuba, a na „szlak Czekanowskiego” w Kongo nigdy już nie dotarliśmy. (Ząbek 2021:73)

STAR i biwak wyprawy

AFRYKA 84-85 do Egiptu i Sudanu
Uczestnicy: 8 osób

Opisał Maciej Ząbek

Zdjęcie zrobione **w Chartumie**, przed domem Państwa Sęków, pracowników PZL, w czerwcu **1985** ; od prawej stoją:

1. Marzena Ściśła (etnografka, wówczas pracowniczka Muzeum w Kaliszu, obecnie chyba naczelniczka Wydziału Kultury i Sztuki w Kaliszu),
2. Karol Piasecki (antropolog fizyczny, wówczas magister, później profesor UW i US, niedawno zmarł)
3. Bożena Targosz, wówczas studentka etnografii, wyszła za mąż za nr 4
4. Sławomir Krysiak (także student etnografii), naprzeciw niej
5. Jacek Łapott (Muzeum Narodowe – Oddział w Szczecinie)
6. Maciej Ząbek (Uniwersytet Warszawski)
7. Jerzy Derkacz, lekarz ekspedycji - trochę z boku
8. żona Adama Sęka, naszego gospodarza , siedzi na stopniu samochodu dalej bezpośrednio przy samochodzie dwoje jej dzieci,
9. Jacek Wiśniewski (student etnografii, stoi za Bożeną Targosz (nr 3)

To samo zdjęcie objaśnia P. Maliński:

Uczestnicy pierwszej polskiej studenckiej wyprawy etnograficznej do Sudanu wśród przedstawicieli chartumskiej Polonii (w tle samochód ekspedycji – star 66). Trzej brodacze widoczni na zdjęciu to późniejsi profesorowie Uniwersytetu Szczecińskiego (od prawej): Karol Piasecki, Jacek Łapott i Maciej Ząbek. Fot. ze zbiorów prywatnych Karola Piaseckiego, 1985. (Maliński 2018).

Cele, tematy i rezultaty badań.

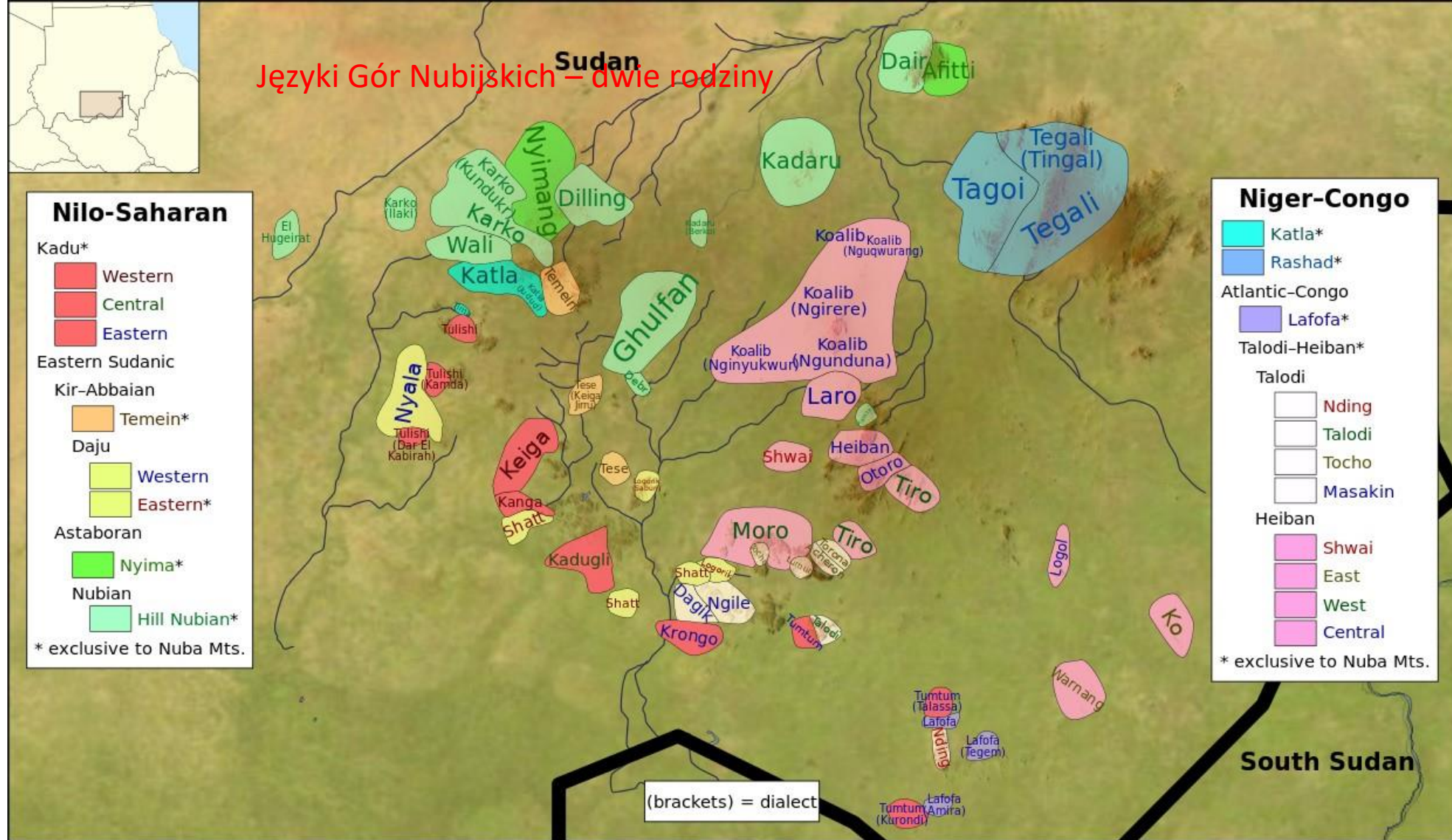
Miała to być - w intencji komemoratywnej – wyprawa etnologiczna „szlakiem Jana Czekanowskiego” pioniera polskiej antropologii i etnografii Afryki. Krajem docelowym = terenem badań wyprawy był Sudan (hipotetycznie także pogranicze pn.-wsch.Konga) – jeszcze przed podziałem na dwa państwa sudańskie (2011). Ekspedycja wjechała do Sudanu w marcu 1985, ponad 4 miesiące od wyruszenia z Polski (drogą lotniczą do Egiptu). Utrudnienia celne i wizowe, niestabilność sytuacji politycznej w Sudanie (w tym obalenie prezydenta Dżafara Muhammada an-Numajriego i jego rządu), perturbacje klimatyczne, awarie samochodu i trudności finansowe wymusiły liczne modyfikacje dot. miejsca i tematów zaplanowanych badań terenowych. Ostatecznie był to region Gór Nuba (południowy Kordofan). Dorobek naukowy ekspedycji obejmował głównie sferę kultury materialnej tradycyjnych społeczności Kordofanu (m.in. Nuba-Moro).

Publikacje o wyprawie i z badań wyprawy

- Łapott, J. 1985. *Studencka Wyprawa Naukowa „Afryka 84–85” – sprawozdanie z przebiegu etnologicznej ekspedycji do Sudanu*, „Materiały Zachodniopomorskie”, 31, s. 33
- Maliński, Piotr. 2018, *Znad Odry nad Nil. Szczecińscy badacze w Sudanie*. „Przegląd Uniwersytecki” (Uniwersytet Szczeciński), 1-3, s. 9-12. https://www.researchgate.net/publication/337945819_Znad_Odry_nad_Nil_Szczecinscy_badacze_w_Sudanie/figures?lo=1
- Ząbek M., 2021, *Spowiedź antropologiczna. Z notatek PRL-owskiego etnografa – o niektórych kontekstach badań terenowych w Sudanie*. „Etnografia. Praktyki, Teorie, Doświadczenia” [nr 7, temat: Antropolog w terenie. Osobiste wymiary doświadczeń etnograficznych], 7: 71–97. <https://doi.org/10.26881/etno.2021.7.06>

Maliński (*supra*) przytacza przykłady innych publikacji pochodnych z badań wyprawy do Sudanu (84-85):

- M. Ścisła, *Sudan – ludy rolnicze i plemiona koczownicze południowo-wschodniego Kordofanu (katalog wystawy)*, Kalisz ,1986;
- B. Targosz-Krysiak, *Garncarstwo u ludu Nuba-Moro z Południowego Kordofanu w Sudanie*, „Materiały Zachodniopomorskie” 1997, 43, s. 375–430;
- K. Piasecki, *Wstępne dane na temat struktury antropologicznej Nuba*, (w:) „Afryka – 40 lat penetracji oraz poznawania ludów i ich kultur”, red. J. Łapott, E. Prądyńska, B. Zaborowska, Szczecin 2004, s. 141–144.

https://en.wikipedia.org/wiki/Dilling_language By User:SUM1 - Used in background 2006 version of File:Sudan_sat.jpg and SRTM relief data from maps-for-free.com. Based design on File:Map_of_the_Niger-Congo_and_Khoisan_languages.svg by User:Alphathon. CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=60420705>

także [klasyfikacje lingwistyczne Thilo Schadeberg 1981, Roger Blench Mallam Dendo 2005]

GALERIA FOTO Z TERENU BADAŃ WYPRAWY AFRYKA 84-85 W GÓRACH NUBA (SUDAN)

slajdy 12-20; fotografie dostarczone przez prof. Jacka Łapotta

Opis :

12. XXXXXXXXXXXXXXXX

13. XXXXXXXXXXXXXXXX

14. XXXXXXXXXXXXXXXX

15. XXXXXXXXXXXXXXXX

16. XXXXXXXXXXXXXXXX

17. XXXXXXXXXXXXXXXX

18. XXXXXXXXXXXXXXXX

19. XXXXXXXXXXXXXXXX

20. XXXXXXXXXXXXXXXX

uzupełnić w komentarzu ustnym

z badań w Górach Nuba (Sudan) - wyprawa "Afryka'84-85"

z badań w Górach Nuba (Sudan) - wyprawa "Afryka'84-85"

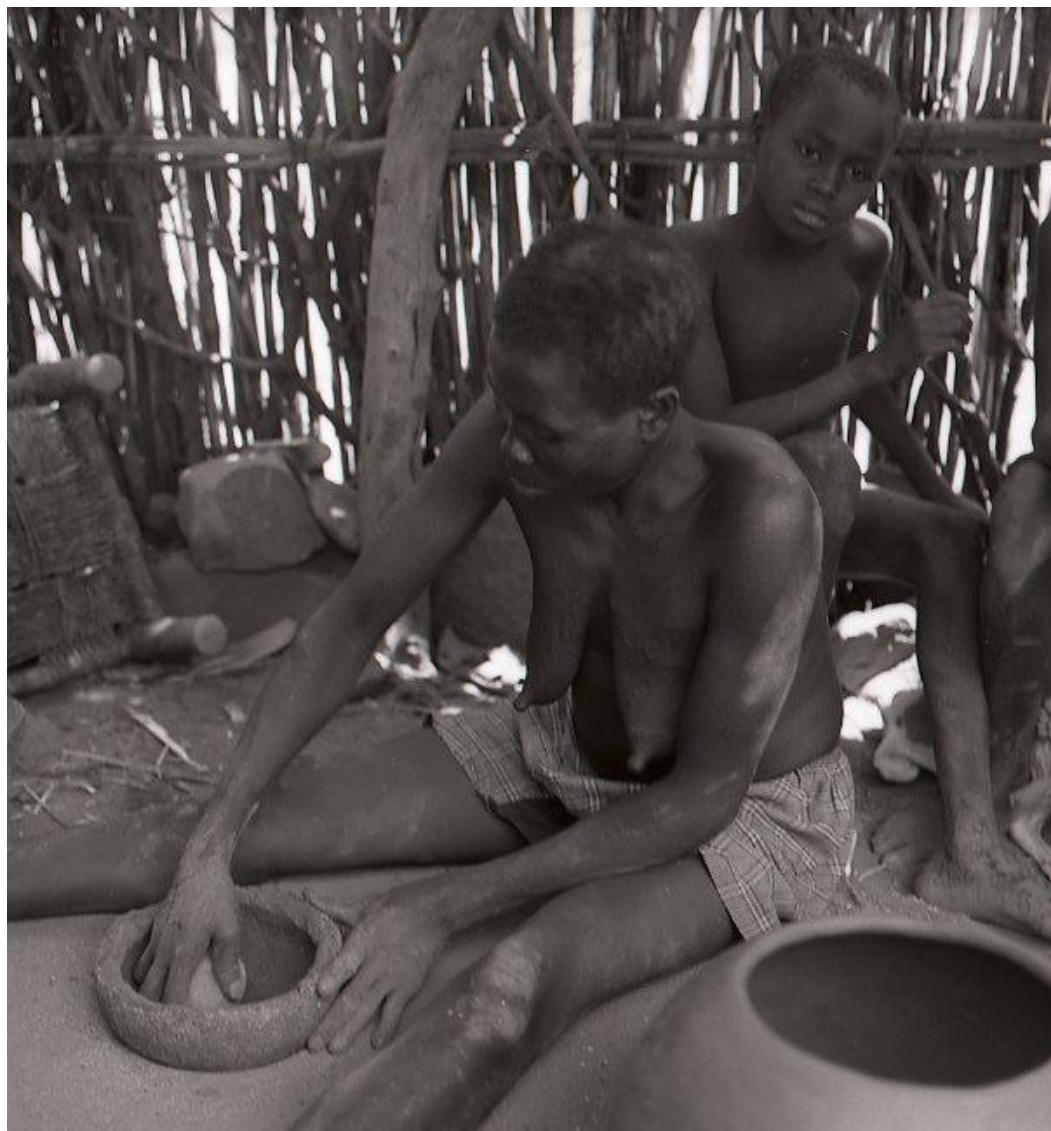
z badań w Górach Nuba (Sudan) - wyprawa "Afryka'84-85"

z badań w Górach Nuba (Sudan) - wyprawa "Afryka'84-85"

z badań w Górach Nuba (Sudan) - wyprawa "Afryka'84-85"

Garncarstwo w Górach Nuba (Sudan) - z badań wyprawy
"Afryka'84-85"

z badań w Górach Nuba (Sudan) - wyprawa "Afryka'84-85"

z badań w Górach Nuba (Sudan) - wyprawa "Afryka'84-85"